

Téma: Asszonyors

Terülj, terülj...

Nagyanyám nagyon szigorú asszony volt. Megvolt rá az oka. Az évek formálták olyanná. Szavai még ma is élnek bennem. Minden egyes nap megküzdött a kihívással: ételt kellett teremtenie az asztalra a semmiből is. Afféle terülj-terülj asztalkám módra, kivéve, hogy az ő asztalkája nehézségek árán lett tele, de mindig sikerült valahogyan megteríteni.

Egy ilyen nap volt az is, gyermekkorom legzordabb periódusának részeként, amely leginkább a nyári időszakokat idézi. Már reggel azzal kezdődött a napja, hogy mit tegyen aznap az asztalra. Kiment a kertbe és kinézte magának a legnagyobb méretű karfiolt a három darab közül, amire már körülbelül másfél hete várt, hogy növögessen, minden este azzal a gondolattal hagyta ott a kertet, hogy majd egy-két nap múlva levágja és elkészíti. Ma volt az a nap. Le is vágta, belehelyezte a legnagyobb fazékba, vizet töltött rá, a vízbe dobott annyi sót, amennyit három ujjával össze tudott fogni és oda tette főni. *Majd ebből lesz akkora adag, hogy elég legyen egy hét tagú családnak, a kisebbik gyerek úgysem eszik, mert nem szereti, a középső csak megpizmogja, a férfiaknak meg nem való, majd esznek szalonnát, ha visszahozzák a tarisznyából* – állapította meg magában. Már az összetevőket is elképzelte hogyan rakja össze. A lábas aljára tesz egy kevés margarint, arra teszi a karfiolt, majd az egészet megszórja prézlivel és hagyja a kályha szélén, hogy álljon össze. Ahogy eddig is szokta. Ha van olaj, margarin helyett azt tesz, hogy maradjon a margarin uzsonnára a gyermekeknek. - *Mindent aprólékosan be kell osztani, nem lehet pocskolni* – sokszor hallottam mondogatni. Kis idő múlva kiérződött a fazékból a karfiol furcsa illata és kíváncsi természetemből adódóan meg is kérdeztem:

- Mit főz, mamá?
- Karfiolt.
- De miért olyan bűdös?
- Ilyen fiam, annyit ne mondj!

Amikor már jó ideje főzte és úgy látta jónak, hogy már elkészült, levette a tűzhelyről a fazekat, leszűrte a karfiol levét, majd lapítóra helyezte és kettévágta. De nemcsak a karfiolt, hanem a benne lévő óriáskukacot is. Aznapra a rakott karfiol receptjének befellegzett. Gyűltek bennem a kérdések, hogy nagyanyám miért nem szedte rózsáira a karfiolt vagy, hogyan nem vette észre a kukacot, de az első kérdés feltevése közben rögtön világossá vált számomra, hogy jobb, ha

befogom a szám, hiszen nagyanyám már dúlt-fúlt haragjában és könnyen kaptam volna egy adag nyaklevest, ha csak megkérdőjeleztem volna a főzési tudományát. Elfogadtam tehát, hogy a karfiolt egyben kell megfőzni és kész. Nagyanyám ismét kiment a kertbe, megigazította fejkendőjét. Gondolkozott. Picit hátrább tolta fején a kendőjét, aztán előre. Levette, ketté fogta, felhelyezte fejére és a két végét hátul a tarkóján összekötötte, majd bogot vetett rá.

- Mi a baj, mami? – bátorkodtam megkérdezni kis idő után.
- Ől a méreg, hogy mit tudjak főzni estére.

Azzal bement a kamrába, levette a felső polcról a kicsi lábaska tejet. Meleg volt az idő, a tej már nem abban az állagában volt, mint kora reggel. Bele dobott hát egy késhegynyi citrom-sót, csak annyit, hogy összevigye. Szitába öntötte és hagyta lecsorogni a savó részét, addig, amíg teljesen megszilárdult, kanállal nyomkodta közben, hogy felgyorsítsa a folyamatot. Pityókat főzött héjában és megvolt az ebéd a gyermekeknek. Picit megnyugodtunk, de ebéd után rohamosan kezdett telni az idő. Ismét kiment a kertbe, megjárta magát. A fuszulyka bokrokat kémlelte, még nem voltak akkorák a zöldfuszulykák, hogy le lehetett volna szedni őket. A káposztafejek következtek. Azok sem voltak elég nagyok. A tökök még csak most virágoztak, de azt különben is csak a fehérnépek eszik. Akárhogy vizsgálta, egyetlen zöldség sem bizonyult elégségesnek ahhoz, hogy ételt készíthetett volna belőlük. A kenyérrevalót pedig meg kell hagyni reggelre, mert nem lesz, amit másnap feltarisnyáljon. Gyerekként nem is észleltem az idő múlását, amikor egyszer csak arra lettem figyelmes, amint nagyanyám betoppant a konyha ajtaján, ránézett az órára és hangosan elrikkantotta magát:

- Vége az életemnek, már öt óra s még nincs vacsorám, mindjárt jönnek haza a férfiak a rétből.

Amint ezt kiszólta a száján, megjelent az ajtóban Julis ángyi. Egy papírlapot fogott a kezében, nagyanyámhoz fordult és suttogva mondta:

- Ezt alá kéne írni. Hogy elosztjuk a földeket.

Előhúzott kötényéből egy befőttés üveg húst és letette az asztalra. Nagyanyám kitessékelte azzal a kifogással, hogy holnap jöjjön vissza a papírért, mert most sok dolga van. Nem sokat teketóriázott. Amint a kapu nyikorgott egyet Julis ángyi mögött, nagyanyám munkához látott.

- Hadd csak el, adok én neked földet – mormolta, szemei szikráztak, de hálát is tudott ám adni:

- Áldott szerencse, hogy a jó Isten erre küldte Julist.

Fogta az ágyi papírlapját, tüzet gyújtott vele, majd oda tette a húst főni. Elvevődve – ahogy mondani szokta - a főzéssel, nem vetett ügyet ránk, gyermekekre, beküldött a nagyszobába tévézni. El is szórakoztunk, éppen egy romantikus filmet bámultunk, pont azt vetítette az egyetlen tévéadó, a Román1, amit egy házi készítésű antennával fogattunk, amikor a szaftos részénél betoppant nagyanyám, hogy ránk nézzen, nem csinálunk-e valami rosszat. Rápillantott a tévére és azonnal kirántotta a falból a dugaszt.

- Nem néztek ilyen becstelenséget, menjetek játszani.

Elég volt megvárunk, amíg nagyanyám kimegy, hogy visszakapcsoljuk a tévét és néztük tovább a filmet. Bele is feledkeztünk, hogy azt lessük, mikor jelenik meg ismét, mert volt annyi eszünk, hogy pont akkor kapcsoltuk volna ki a tévét, amikor kilincselte volna az ajtót. Igen ám, de amikor a két főszereplő közt csattant el a csók és mi olyan érdekelten bámultuk, hát nem pont akkor toppant be ismét nagyanyám? Rögtön takarodót fújt és aznap már nem tudtuk meg mi lett a szerelmesek sorsa. Elvonultunk hát, ki-ki a maga világába, könyvet olvasni vagy egyéb elfoglaltságot keresni és szidtuk magunkban nagyanyámat, amiért elvette előlünk azt a kevés szórakozási lehetőséget is, amit az egyetlen csatorna kínált, amit az összetákolts antennával fogtunk, óvatosan beállítva a megfelelő pozícióba, hogy ne csak „kásás” képernyőt nézzünk. Hamarosan haza értek a férfiak is a kaszálásból. Nagyanyám már várta őket a konyhaajtóban. Megterítette az asztalt, kitette a gőzölgő ételt hűlni. Pityókás tokány volt az, benne hússal.

Lassan véget ért a nap, hogy aztán egy újabb kezdődjön el, amelyben nagyanyám ismét gondban volt, az örökös feladatot igyekezett megoldani: mit tudjon a családnak enni adni?

Baláz Erika VIA III.

Tabéry Géza novellapályázat 2024, II. díj

Megjelent az *Újvárad* augusztusi számában.